

แนวทางการพัฒนากฎหมายในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
จากการบันทึกภาพและเสียงในขณะปฏิบัติหน้าที่บังคับการ
ให้เป็นไปตามกฎหมายในชั้นตรวจค้น จับกุม

ศุภชัย แท้มแก้ว

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
2566

บทคัดย่อ

ชื่อการค้นคว้าอิสระ	แนวทางการพัฒนากฎหมายในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจากการบันทึกภาพและเสียงในขณะปฏิบัติหน้าที่บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในชั้นตรวจค้น จับกุม
ชื่อผู้เขียน	ศุภชัย แต้มแก้ว
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566

กล้องติดตัวตำรวจ (Body-Worn Cameras, BWCs) เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น การพุดจาข่มขู่ การใช้กำลังทำร้าย การทรมานร่างกาย โดยการใช้กล้องติดตัวตำรวจได้เสริมสร้างความโปร่งใสของการทำงานและลดข้อพิพาทที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติตามมาตรฐานตามกฎหมายและลดการกระทำที่ไม่เหมาะสม

จากการศึกษาพบว่า การบันทึกภาพและเสียงในขณะปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในขั้นตอนการตรวจค้นและจับกุมเป็นแนวทางที่เริ่มถูกนำมาใช้ในหลายประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรม โดยในประเทศไทยได้กำหนดให้การบันทึกภาพและเสียงตามมาตรา 22 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เป็นหน้าที่ของ “เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบ” ซึ่งหมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้ทำการควบคุมตัว จับ ชั่ง กักตัว กักขัง หรือหรือกระทำด้วยประการอื่นใดในทำนองเดียวกัน อันเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะจับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่ ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบทำบันทึกเหตุอันไว้แบบบันทึกการควบคุมตัว โดยแนวทางการบันทึกภาพและเสียงตามมาตรา 22 วรรคหนึ่ง มีบทบัญญัติของกฎหมายบางประการที่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำการบันทึกภาพและเสียง

ได้อย่างต่อเนื่อง หรือไม่สามารถค้นหาพยานหลักฐานได้สมบูรณ์จนนำไปสู่การทำความเห็นสั่งฟ้อง ต่อพนักงานอัยการ หรือทำให้ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยโดยปราศจากความสงสัย นอกจากนี้ การไม่ปฏิบัติหน้าที่บันทึกภาพและเสียงโดยไม่มีเหตุสุดวิสัย อาจทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับโทษทางกฎหมายอาญา และเป็นการกระทำความผิดวินัยตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติอีกด้วย

การค้นคว้าอิสระนี้จึงเสนอแนะให้บัญญัติข้อยกเว้นของการบันทึกภาพและเสียงไว้เพิ่มเติมจากข้อยกเว้นเดิมที่มีแต่เฉพาะ “เหตุสุดวิสัย” เพียงประการเดียว เนื่องจาก “ข้อยกเว้น” ในลักษณะที่เป็นการจำกัดสิทธิและหน้าที่ของบุคคล จะต้องมิตติวิธีในใช้กฎหมายอย่างแคบ ดังนั้น กฎหมายควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้ดุลพินิจไม่ทำการบันทึกภาพและเสียงได้เฉพาะตามแนวทางที่กฎหมายกำหนดไว้ และเสนอแนะว่าประเทศไทยควรจัดซื้อกล้องติดตัวตำรวจเพิ่มอีก 171,808 ชุด โดยกล้องควรมีคุณสมบัติที่มีความทันสมัยสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน มีความทนทาน และสามารถบันทึกภาพและเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

Name of Independent Study	Directions for Development of Law Regarding the Determination of the Police's Rights and Duties to Conduct Video and Audio Recording in Discharge of the Law Execution Function at the Search and Arrest Stage
Author	Suphachai Tamkaew
Degree	Master of Laws
Year	2023

Body-Worn Cameras (BWCs) are essential tools for protecting the rights and freedoms of citizens from unlawful actions by state officials, such as threats, the use of excessive force, or physical torture. The use of BWCs promotes transparency in law enforcement and reduces disputes arising from officers' actions, ensuring that police officers adhere to legal standards and minimize improper behavior.

Studies have shown that recording audio and video during police operations, such as searches and arrests, is a practice increasingly adopted in many countries, such as the United States and France, to enhance transparency and trust in the justice system. In Thailand, Section 22, paragraph one of Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act B.E. 2565 mandates that the "responsible police officer" must record audio and video. This refers to officers who have arrested, detained, imprisoned, or otherwise restricted the personal liberty of individuals. The responsible police officer must continuously record audio and video during the arrest and detention until the

individual is handed over to investigators or released. Exceptions are allowed only in cases of force majeure, in which the officer must document the reason in the detention record.

However, certain legal provisions regarding Section 22 create challenges in real-life operations, leading to situations where officers cannot continuously record audio and video or fully collect evidence. This can hinder the process of filing charges with the prosecutor or lead to court rulings that do not punish the defendant beyond reasonable doubt. Furthermore, failure to fulfill the duty of recording without just cause may subject the officer to criminal liability and disciplinary action under the National Police Act.

This independent research proposes that exceptions to the recording requirement should be broadened beyond the current sole exception of "force majeure." Since "exceptions" that limit the rights and duties of individuals must be narrowly applied, the law should specify circumstances where officers can use discretion to refrain from recording. Additionally, it is recommended that Thailand acquire an additional 171,808 body-worn cameras. These cameras should be modern, durable, and capable of recording audio and video efficiently, keeping pace with current technological advancements.